

NOVADNIEKS

SESTDIEN,
1990. gada 8. septembrī

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

Nr. 107 (1111)
Maksā 3 kap.

Ko sola rītdiena?

Dzīvojam tikai šodienai, bet kas būs rīt, par to nav ne jausmas. Sāds pesimisms izskanēja agrofirmas «Sarkanais Oktobris» Preiļu lina fabrikas direktora Mihaila Agurjanova, uzņēmuma galvenās inženieres Annas Fjodorovas un agrofirmas inženiera kapitālās celtniecības jautājumos Ilmāra Meluškāna vārdos. Patiešām — patlaban šī pārstrādājošajā uzņēmumā izveidojusies neapšaubāma situācija. Protī — izejvielu uzkrājumi (600 tonnas) labākajā gadījumā nodrošina fabrikas kolektīvam darbu mēnesim vai pusotram, bet jaunā lina raža nāk ļoti lēni. Tāpēc fabrikas administrācija, ņemot vērā, ka rajona kopsaimniecības krasi samazinājušas lina sējumu platības, jau brīdinājuši strādniekus par iespējamo štatu samazināšanu (tiks likvidēta viena maiņa). Un tomēr fabrikā veikts plānotais remonts, teju teju celtnieki beigs būvēt papildus nojumes, kur varēs uzglabāt 4 tūkstošus tonnu izejvielu, uzstādīti transportieri. Tāpēc sastrēgumi lina piegādes laikā vairs nav gaidāmi.

Tikai, lūk, šāds fakts. Parasti augusta beigās uzņēmums jau bija saņēmis apmē-

Preiļos turpinās lina fabrikas rekonstrukcija, kas patiesībā ir pilnīgi jauna uzņēmuma celtniecība. Objekts, kura izbūvē atvēlēti 5,9 miljoni rubļu, jānodod ekspluatācijā 1992. gadā. Taču šobrīd neviens vairs nevar pateikt, ko jaunā fabrika pārstrādās un vai tās celtniecība atmaksāsies, jo rajona saimniecības krasi samazina lina audzēšanu. Turklāt jaunais uzņēmums saasinās ekoloģisko situāciju siera rūpniecības dzīvojamā namu mikrorajonā...

Izvirzam problēmu

Am 70 procentus kopsaimniecības izaudzētās lina ražas, bet šogad šis skaits ir daudz mazāks, un mūsu rajons uz republikas kopējā fona izskatās nebūt ne labākajā veidā. Uzņēmuma vadītāji ir apmeklējuši kopsaimniecības, lina sējumu platības un konstatējuši, ka, neraugoties uz šī gada visai nelabvēlīgajiem laika apstākļiem, raža izaugusi tīri pieklājīga. Tikai — kas to novāks? Un kad? Kolhozu priekšsēdētāji no «nelūgtajiem ciemiņiem» atgāinājas kā no uzmācīgām mātēm: sak, lieciet mūs mierā, mums pirmajā vietā siens un graudi. Bet divi Daugavpils rajona kolhozi, ar kuriem fabrika noslēgusi līgumus par lina piegādi, paziņoja atklāti: ja baltkrievi pret līnēm dos kombinēto lopbarību, labāk maksāsim par līguma laušanu, bet līnus tomēr nodosim Baltkrievijā.

Nesen Viļānos notika republikas linkopju sanāksme, — stāsta A. Agurjanovs. — Tās dalībnieki secināja: lai izdzīvotu (valsts dotācijas drīz izbeigsies), iepirkuma cena jāpalielina vismaz divas trīs reizes. Bet šas savukārt nozīmē, ka linsķiedras cena mums būs jāpaaugstina ne mazāk kā sešas reizes. Tādējādi lina palags, kura cena tagad ir deviņi rubļi, maksās apmēram 50 rubļus. Ko te vēl teikt — cenas patiešām būs tādas, kas cilvēkiem pamatīgi sitīs pa maku. Taču jāņem vērā arī kas cits, proti — līni, acīmredzot, ir gandrīz vai vienīgā prece, ar kuru republika var iziet ārējā tirgū un iegūt valūtu. Tātad —

✦ Kā parasti, skolu audzēkņiem pirmais mācību semestris sākas ar kartupeļu rakšanu rajona saimniecībās. Aglonas vidusskolēni brauc palīgos Aglonas padomju saimniecībai un Rušonas kopsaimniecībai. Pirmās dienas veikums Rušonā — sešas tonnas un simts kilogrami. Strādāja 27 piekto—devīto klašu skolēni. Rušonieši ar pirmās dienas veikumu apmierināti.

ATTĒLĀ: aglonieši kartupeļu laukā.

J. SILICKA foto

Replika

Komunisti mīl naudu

Nesanaica jau pirmā «letīškā» darbība ar iniciatīvas bagātlēm skolu pedagogu kolektīviem, uz ko P. Romanovs (LKP Preiļu rajona komitejas otrās sekretārs) pats tik izjusti aicināja savā 1. septembra apsvējumā.

Lieta tāda, ka Preiļu 1. vidusskolas vadība lūdza LKP rajona komiteju izīrēt skolai aktu zāli. Teļu trūkuma dēļ skolā neļepējami kļuvis daudzo deju kolektīvu, dramatiskā kolektīva mēģinājumi. Fizkultūras zāle pārslogota. Nedēļas laikā skolā notiek 68 fizkultūras stundas, tas ir — vidēji 13 stundas dienā. Pat ņemot vērā, ka zālē neļiek ļaistī visjaunāko klašu skolēni, zāles nepietiek jau sportotājiem vien. Bet kur lai paliek āpuskļases nodarbībās, fakultatīvos, pasākumos, kuri prasa plašākas telpas!

Cerības rosināja jau mīnētā LKP rajona komitejas aktu zāle, kura, kā atzina partijas darbinieki, pašiem nepieciešama reizi ceturksnī — plēnumu organizēšanai. Atzina šo faktu un — pat piekrita izīrēt skolai zāli. Bet... nesamaksājama izīrēšanas summa, ko par šo «cēlo rīcību» vēlējas saņemt komunisti. Naudas izteiksmē tā izrādījās 34 rubļi stundā. Nav grūti izrēķināt, ka dienā zāle maksātu 270 rubļus, mēnesī — apmēram 8 tūkstošus, mācību gada laikā (vidēji astoņos mēnešos) — 56 tūkstošus rubļu.

56 tūkstoši rubļu. Vai partijas komitejas aparāta darbinieki maz zina, cik biezs ir skolas naudas maciņš! Profams, mūsdienās grūti atrast labdarus par baltu vēli. Profams, godīgam tīrīkam ir jāmaksā par telpu īri, apkuri, elektrību... Bet — val par šiem tūkstošiem jau nesanaik pilnīgi jauna un daudz lepņaka zāle par prasīto!

Kāds rezultāts! Līgums netiks noslēgts. Skolas (skolotāju un bērnu) maksātspējas dēļ. Bet vēl jo aizkustinošāk tāpēc izskan P. Romanova jau minētā apsvējumā pedagoģiem izteiktais vēlējums — būt pašizlīdzīgiem.

Silvija JOKSTĒ

Talka muzejā

Tuvojas Jāņa Raiņa 125. dzimšanas diena — 11. septembris, un daudzu ceļi vedīs uz Jasmuižu, J. Raiņa literatūras un mākslas vēstures muzeja filiāli. Būs Dzejas dienas. Muzejs un tā apkārtnē ir pienācīgi jāsakopj.

Pagājušo otrdien Latvijas Neatkarīgās Komunistiskās partijas rajona organizācijas biedri piedalījās talkā Jasmuižas muzejā. Viņi raka tranšejas notekcauruļu ierīkošanai nesen uzceltajā brīvdabas estrādē, sakopa muzeja apkārtni.

J. AIZKALNS

Vieglās rūpniecības ministrijas sistēmā. Projektu (autors — Baltkrievijas vieglās rūpniecības uzņēmumu projektēšanas institūts) vairākkārt pārveidoja, jo neviens ar šo lietu nopietni nenodarbojās (uzņēmums nepārtraukti mainīja saimniekus — Jelgavas ražošanas apvienība «Latvijas līni», rajona agrorūpnieciskā apvienība, agrofirmas...). Beidzot 1988. gada beigās Daugavpils vispārējās celtniecības trests sāka objekta celtniecību. Celtniecības un montāžas darbi (par valsts kapitālieguldījumiem) jāveic 5,9 miljonu rubļu apmērā, objekts jānodod ekspluatācijā 1992. gadā.

Bet tagad izvirzās jautājums: vai bija vērts sākt šo celtniecību? Tajos gados šaubas it kā neradās — ik gadus tika sagādāts apmēram 11 000 tonnu izejvielu, kuras 1955. gadā uzbūvētā fabricina jaudāja pārstrādāt tikai divu triju gadu laikā. Bet tad sākās pārmaiņas. Kolhoziem un padomju saimniecībām piešķirto ekonomisko patstāvību daudzi vadītāji izprata kā pilnīgu brīvību, ko sēt un ko nesēt. Un, lūk, šī gada janvārī tika sasaukta operatīvā sanāksme pie toreizējās republikas Agrorūpnieciskās komitejas priekšsēdētāja vietnieka J. Lapšes. Ieskatīsimies tās protokolā.

Sakarā ar to, ka jauno rūpniecību nevarēs pilnībā nodrošināt ar izejvielām (projektētā jauda — 2808 tonnas linsķiedras, bet sagaidāmais lina iepirkums tikai 1750 tonnas), uzņēmumam draud zaudējumi. Lai celtu rentabilitāti, ierosināti izskatīšanai divi varianti. Pirmais — atrisināt jautājumu par dotāciju palielināšanu lina pārstrādei; otrs — izveidot vienotu apvienību — «Latvijas līni» un lina fabrikas (lina fabrikas gatavo produkciju piegādā tikai apvienībai Jelgavā). Apvienības peļņa šajā gadījumā orientējoši saņiegs 3 miljonus rubļu, un pēc apvienošanās nerentablie uzņēmumi būs likvidēti.

Ar ko tad «augša» pamato jaunās rūpniecības nepieciešamību un mērķtiecību? Ar to, ka Preiļu fabrika ir avārijās stāvoklī, bet Viļānu rūpniecība atrodas ezera krastā un tāpēc nav rekonstruējama. Bez tam speciālisti izdarījuši secinājumu: ja fabrikas celtniecību Preiļos pār-

mērķis attaisno līdzekļus? (Cita vidū — reiz nācās dzirdēt, ka ASV līnu krekla cena ir ar divām nullēm. Turklāt nevis rubļos, bet dolāros.) Bet viens rajons, pat ja tajā ir savs lina pārstrādes uzņēmums, problēmu neatrisinās. Vajadzīga stipra un droša sasaiste: saimniecība — pārstrādes uzņēmums — izdevīgs noieta tirgus. Turklāt, lai gūtu panākumus, nepieciešama kopēja ieinteresētība gala rezultātā. Tādas sasaistes izveidošana ir valdības prerogāta. Iespējams, ka tiks nodibināta republikas linkopju asociācija, lai gan šī ideja pagaidām pastāv tikai teorētiskā līmenī.

Lūk, šādos «juku laikos» Preilos pilnā gaitā notiek lina fabrikas rekonstrukcija, kas būvētā jau pārvērtusies par pilnīgi jauna lina pārstrādes uzņēmuma celtniecību. Lai lasītājiem būtu skaidrs par pašreizējās fabrikas un jaunā uzņēmuma apjomiem, minēšu dažus skaitļus. Tagadējā uzņēmumā ražošanas pamatfondu vērtība ir 1480 tūkstoši rubļu. Jaunajā būv pamatfondi par 8263 tūkstošiem rubļu; linsķiedras izlaides jauda gadā (attiecīgi) — 1178 un 2808 tonnas; lina salminu pārstrādes — 4706 un 11310 tonnas; strādājošo skaits — 150 un 255 cilvēki; peļņa (zaudējumi no realizācijas) — minūs 318 tūkstoši rubļu un plus 1218 tūkstoši rubļu; rentabilitātes un pašmaksas līmenis — nulle un 17,8 procenti; ražošanas izmaksas, rēķinot uz vienu rubli produkcijas vairumcenas — 113,36 kapeikas un 84,91 kapeika.

Bet tagad — nedaudz priekšvēstures. Šī celtniecība tika plānota jau astoņdesmito gadu sākumā, kad uzņēmums bija

Iraida KOROĻOVA

Kā veicas, kooperatori?

Kā viņš to visu paspējis šis jautājums man nedeļa mieru kopā brīža, kad rajona izpildkomitejas plānu komisijā, pārskatot kartotēku, izlasīju: «Kooperatīvs «Luč». Republikāniskais projektēšanas un māju celtniecības trests. Tautas patēriņa preču ražošana — paklāju izgatavo-

● Kooperatīviem ir visas tiesības uz pastāvēšanu. Pirmām kārtām vajadzīgi celtniecības un apkalpojošie kooperatīvi, jo mūnopolizācija nodara vienīgi ļaunumu. Taču esmu

apmaksā transportēšanas izdevumus. Un vēl nodokļi, kuri sasniedz 60 procentus (tā dēvēta Abalkina cūpa, ka redzams, darbojas). Tāpēc, lai izdzīvotu, dotu labumu gan savam, gan arī citiem uzņēmumiem un organizācijām, jānosaka tāda cena, kas atbilst izdevumiem.

Nebiju pārliecināta, vai ir etis-

darbs, un tikai tad jādomā par tālāko perspektīvu.

Un atkal man jāplekriet Pudovam. Pārāk daudz sarādies kooperatīvu, kuri gatavi darīt nezin ko. Kā tik viņi nesola deklarācijās, bet praksē nereti čiks vien iznākt. Un tāpēc vēlreiz taisnība Pudovam — nav jēgas censties āptvert neaptveramo, daudz efektīvāk ir iet uz izraudzīto mērķi pakāpeniski.

Nevarēju Pudovam nepajautāt, ko viņš vispār domā par kooperatīvo kustību, kāda ir viņa attieksme pret dažādām apvienībām un asociācijām, kas tiek veidotas it kā kooperatoru interesu aizstāvēšanai.

Kooperatīviem ir visas tiesības uz pastāvēšanu, — viņš teica. — Tikai jāskatās, kas ir katrs kooperatīvs. Pirmām kārtām vajadzīgi celtniecības kooperatīvi (uzskatu, ka tāds ir arī «Luč»); turklāt ar noslēgtu ciklu, tas ir — sākot ar būvmateriālu ražošanu. Vajadzīgi arī apkalpojošie kooperatīvi, jo monopolizācija nodara vienīgi ļaunumu. Taču esmu kategoriski pret šāliku cepšanas un alus pārdošanas kooperatīviem, kuri iepērk produkciju par valsts cenām un realizē trīs reizes dārgāk. Viņu darbība nav nekas cits, kā vien par likumīgu padarīta (mūsdienā paradokss!) spekulācija.

Kas attiecas uz apvienībām un asociācijām, tad to izveidošana, acīmredzot, ir mērķtiecīga tā dēvēto «brīvo kooperatoru» interese aizstāvēšanai. Bet vispār — tā ir tagadējā mode veidot dažādas virsbūves: tikko sāc ko darīt, tūlīt klāt visi, kas nav slinki, un visbiežāk — «augstākstāvošie». Par «Luč» varu teikt pavisam konkrēti: jūtamies pietiekami stabili un savas intereses aizstāvēsim paši.

Par stabilitāti. Jā, kooperatoru galvenais uzdevums patiešām ir radīt mums visiem sociālo stabilitāti: cilvēkam jābūt droši garantījam, ka viņš jebkurā brīdī var griezties kooperatīvā un tur viņam neatteiks — ne precīti, ne pakalpojumu. Un tad kooperatīvai kustībai varbūt izdosies tas, ko nespēj veikt valsts.

Kopējais secinājums, ko izdarīju pēc sarunas ar R. Pudovu, ir šāds: «Luč» darbība apliecinā, ka ne visi kooperatīvi ir pelnījuši sabiedrības lāstus, un kooperatīvā kustībā, ja tās pamatā ir konstruktīva darbība un cilvēka vajadzības, nav visu mūsu nedienų cēlonis. Un ne visi kooperatori uzskatāmi gandrīz vai par «tautas ienaidniekiem». Padomāsim par to!

Iraida KOROLOVA

„Reklāma mums nav vajadzīga“

šana no linoleja atlikumiem, polietilēna izstrādājumi. Kooperatīva priekšsēdētājs R. Pudovs. Tārunis...

Cik man zināms, Romāns Pudovs pamatdarbu nav pameis, viņš joprojām ir tresta materiāli tehniskās kompleksēšanas pārvaldes galvenais inženieris. Citiem vārdiem — galvenais sagādnieks. Ko tas nozīmē, turklāt — mūsu dienās, spēš saprast tikai tas, kurš pats pabijis šinī karuselī. Bet te vēl — kooperatīva priekšsēdētājs...

Profesionālas zinātkāres urdīta, izvēlējies tieši šo kooperatīvu — vienu no daudzajiem, kas darbojas Līvānos. Un vēlāk nožēloju tikai vienu — laika trūkuma dēļ, kuru pastāvīgi izjūt R. Pudovs, nevarējām par kooperatīvu attīstības problēmām izrunāties, kā saka, detalizēti.

Sarunu sāku ar jautājumu: «Kāpēc «Luč», uzsācāms savu darbību, nedeļa avīzē reklāmas sludinājumu?». «Reklāma mums nav vajadzīga. Mūsu produkti ir ir liels nolets, un galvenais — būtu tik ko pārdot», atbildēja Pudovs. Un patiešām — izvirzījis ideju par paklāju izgatavošanu no linoleja atgriezumiem (tas bija pagājušā gada oktobrī), viņš, kā mēdz sacīt, trāpīja desmitniekā. Vai tā bija nejaušība? Nebūt nē. Apveltīts ar sagādnieka talantu, viņš lieliski zināja, kur kas «slikti nolikts». Piemēram, Liepājas linoleja rūpnīcā strādnieki staigāja tieši pa linoleja atgriezumiem un deva tos gan pa labi, gan pa kreisi par pliku «palīdzes». Bet trestam tajā pašā laikā (un ne tikai tam vien) pastāvīgi nepietika koksnes grīdām, par parketu nemaz nerunājot, bet nelielle linoleja krājumi lēnām un nemanāmi «pazuda» no objektiem. Tāpēc tresta pārvaldnieks, ilgi nešaubīdamies, sankcionēja kooperatīva darbības uzsākšanu. Viņš bija pārliecināts, ka trests tikai iegūs, jo izbeig-

● Kategoriski pret šāliku cepšanas un alus pārdošanas kooperatīviem, kuri iepērk produkciju par valsts cenām un realizē trīs reizes dārgāk. Viņu darbība nav nekas cits, kā vien par likumīgu padarīta spekulācija. Tā uzskata Līvānu kooperatīva «Luč» priekšsēdētājs R. Pudovs.

sies dažādu organizāciju dīdēšana, no kurām daudzām grūti atteikt.

— «Luč» lielākoties palīdz «nabagiem», — stāsta Pudovs. — Pie mums ir daudz tādu organizāciju un iestāžu, kam naudas pietiek, bet materiālus dabūt nevar. Un arī iemānīt nav iespējams — nav par ko. Tāpēc mūsu pakalpojumus jau izmantojušas, piemēram, skolas, abas slimnīcas, dzīvokļu saimniecības pārvalde, kolhozi, pat Līvānu pārvietojamā mehanizēta kolonna. Kas attiecas uz individuāliem pasūtītājiem, tad viņu pagaidām nav daudz. Viņi prasa galvenokārt krāsaino linoleju, pie tam — ar siltumizolējošu pamatu. Tā kā Liepājas rūpnīca izejvielu deficīta apstākļos vairāk nedarbojas nekā ražo, un arī Maskava, Odesa ne vienmēr var dot mums nepieciešamo, jāiztiek ar to, kas mums ir.

Tomēr «Luč» šī gada laikā ražošanas apjomu cer palielināt līdz 45 tūkstošiem rubļu. Protams, nemot vērā, ka cenas ir augstākas par valsts noteiktajām — 4,86 rubļu vieta par vienu kvadrātmetru kooperatīvs ņem no 6 līdz 12 rubļiem (atkarībā no materiāla kvalitātes). Dārgi? Kā uz to skatās. Pudovs ir kategoriski pret uzņēmuma izejvielu izmantošanu; viņa skatījumā tas ir «aizliegts papēmiens». Materiālus viņš meklē pats, no kooperatīva līdzekļiem

ki prasīt, cik tad mēnesī nopelna četri kooperatīva locekļi (divi metinātāji, priekšsēdētājs, grāmatvedis). Un tomēr šādu jautājumu uzdevu. Izrādās — 350 rubļus. Domās pieliku klāt samaksu par tiešo darbu — oho! Pudovs it kā uzminēja manas domas:

— Mūsu bargajos laikos, manuprāt, tas ir izdzīvošanas minimums. Un kāpēc lai cilvēkam nebūtu tiesību saņemt atalgojumu par nebūt ne vieglo darbu, kam jāziedo vismaz četras stundas pēc darbības beigām? Nemot vērā materiālos izdevumus un arī zināmu morālo spriedzi, runas par kooperatoru milzīgajam peļņam, atvainojiet, vienkārši ir murgi.

Taisnība — šajos vārdos ir daudz patiesības. Kad mēs beidzot apjēgsim, ka nivelēšana mūsu dzīvi labāku nepadarīs? Kad izbeigsim skatīties uz svešu kabatu un sašutumā kliegt: kāpēc viņš saņem vairāk nekā es? Varbūt «viņam» ir tiesības vairāk saņemt? Varbūt «viņš» patiešām strādā, nevis darbā pavada astoņas stundas? Un dod labumu arī citiem, protams, kārtīgi nepelnot pats.

Liekas — nav tālu diena, kad «Luč» darbība pozitīvi ietekmēs visa tresta rezultātus. Par savu naudu kooperatīvs nopircis un tagad uzstāda līniju polietilēna plēves ražošanai (apmēram pus-tonnas diennaktī). Parasti trests savus pieprasījumus sūtīja apvienībai «Latvijas ķīmiskās preces», un tā, lai arī negribīgi, tos apmierināja. Taču par plēves transportēšanu vajadzēja maksāt visai ievērojamu summu — apmēram 15—16 tūkstošus rubļu gadā, turklāt 20 procentus produkcijas nācās atdot ražotājiem. Bet kooperatīvs plāno sev paturēt tikai 10 procentus plēves, bet pārējo realizēt trestam, pie tam — par valsts cenu. Ir arī citas leceres, par kurām kooperatīva priekšsēdētājs vēl negrib runāt, jo uzskata, ka vispirms jāpadara viens

Radināt pie darba no mazotnes

Analizējot sagatavotību dzīvei, kļūst skaidrs, ka nepieciešami praktiski pasākumi skolēnu un sabiedrības audzināšanai un mācīšanās pamatu uzlabošanai un pārveidē. Sodienas devīngadīgās skolas absolventi, kuri mācījušies laukos, ne visi prot izaudzēt agrīnos kartupeļus, tomātus, zemenes, gurķus. Daudzi neprot salabot gludekli, durvju iekaramo atslēgu, ūdens krānu un citus vienkāršus, ikdienā lietojamus mehānismus. Mācām visādas augstās gudrības, kuras ne visi apgūst. Tādēļ jāizšķieš daudz dārgā laika un enerģijas. Skolotāji bendē nervus nevajadzīgā virzienā.

Lai novērstu šos, kā arī citus trūku-

mus, iesaku: vietu programmas minētās robežas iespējami vienkāršot metodiski, izbrīvētajā laikā skolēniem iemācīt ikdienā lietojamu vienkāršo elektroinstrumentu, aparātu mehānisko ierīču (atslēgas, sūkņi, krāni utt.) remontu. Lauku skolām jāpēta 30. gadu skolu pieredze, jāņem vērā progresīvais no K. Ulmaņa, selekcionāra P. Dindona ieteikumiem. Audzināšana skolās jāpārskatīta tā, lai tās pamatā būtu darbs un pašaudzināšana. Skolā obligāti skolēniem jāiemāca paradums regulāri nodarboties ar pašanalīzi, paškontroli un paškritiku. Obligāti jāizveido (jāieaudzina) darba mīlestība, darba kultūra un tikums. Ikdienā attiecībās

starp skolēniem jāieaudzina cilvēkmīlestības princips.

Lai skolām audzināšanā būtu labāki rezultāti, jāmainās uz augšu arī sabiedrība. Sabiedriskā doma jāvirza uz tādu jaunu kā dīkdienība, parazitiskums, patērētājpsiholoģija izskaušanu no mūsu vides. Zūpošana un narkomānija taču cilvēkiem godu nedara, nebendējiet sevi un citus!

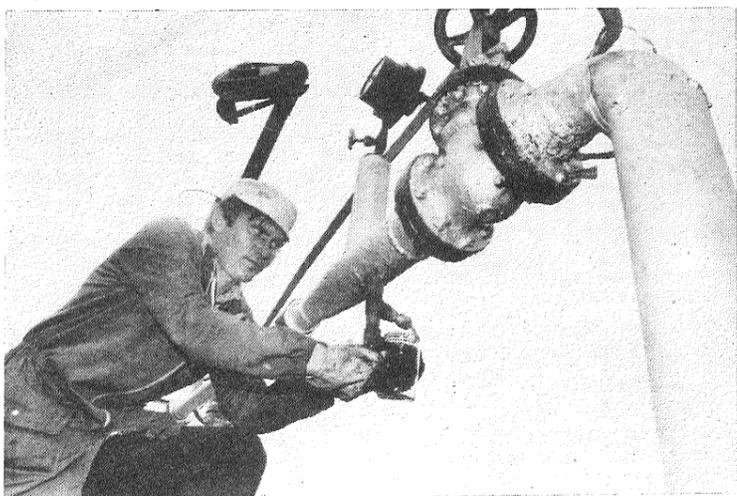
No sirds iesaku visiem jums padomāt par tādu sabiedrības slimību kā «blatu sistēma». Jāsaprot, ka saknes šai nebušanai ir apsliēptas vadītāju izvēlēšanā — rekomendēšanā no «augšas». Spriediet pašī: Pēteris rekomendēja Volodju, tas Miška, bet Miška Grišku, un, gadiem ejot,

Katrs ietelca un virzīja sev izdevīgus cilvēkus. Pie kā tas noveda?

Jauniešiem jāapgūst izdoma, racionalitāte, dzīves aprēķins. Seit veldojas pret runa «par veselību saprātu un slimo virsbūvi, seit ir apsliēpts sabiedriskais pieprasījums pēc izglītības vai siltas vietas. Lai novērstu šo nebušanu, jāmaina apmaksas sistēma visās nozarēs. Tā pamatā jābūt skolotāju — audzinātāju ilggadējā darba rezultātiem. Tos var vērtēt bijušie skolēni, sabiedrības pārstāvji, kas pārzina skolu, un pašī skolotāji. Jādibina privātskolas. Skolai jābūt depolitizētai, sabiedrības atveseļošanai obligāti jāpastiprina atbildība par jaunatnes tīspatīgu kropļošanu, tas ir, iesaistīšanu narkomānos, alkoholiķos, un tamīdīgi.

J. PODNIEKS

Salas devīngadīgajā skolā

zu plāna», kurš paredzēja, ka ūdens līmenim Kamā jāpaceļas par 15 (1) metriem. Neņemot vērā, ka līdz ar to zem ūdens bija jānokļūst tūkstošiem auglīgas zemes, ganību, mežu un plavu kvadrātkilometriem.

Pašlaik, kad ūdens līmenis apstādīnās pie septiņiem metriem, ūdens izskalo jūras būvju pamatus, un virs Kamas samilzušas ekoloģiskas katastrofas briesmas. Kāpēc katru brīdī var notikt naftas un sāļa ūdens izvirdums. Enerģētikas ministrija neiedala līdzekļus izmirkušo būvju remontam, un rītdien mēs, acīmredzot, varonīgi pārvarēsim kārtējās katastrofiskas sekas un skaitīsim neapreķināmos zaudējumus.

Naftinieki dara visu, kas viņu spēkos, strādā uz cilvēcisko iespēju robežas, zemās rentabilitātes dēļ tikko savilkdami galus, leguves vietu vērtains apgūšanas periods jau

garām, naftas kvalitāte strauji kritusies. Pašlaik iegūtā naftas emulsija grūti pakļaujas atūdeņošanai un atšļošanai. Vidējais ūdens sastāvs ir 87 procenti un, lai noturētos līmenī, nepieciešams ik gadus izdarīt 40—50 urbumus. Jāpiebilst, ka iekārtas ir nolietojušas, vajadzīga pamatīga rekonstrukcija, taču nav līdzekļu.

Naftas un gāzes ieguves pārvalde «Kamas nafta» redz tikai vienu izeju — pāreju uz nomu. Darba alga un ienākumi būs tieši atkarīgi no darba kvalitātes un kvantitātes.

ATTELĀ: viens no labākajiem naftas un gāzes ieguves operatoriem M. Imenitovs saka, ka pēdējos gados naftas paraugos vairāk ūdens nekā naftas.

TASS fotohronika

Kāda ir mūsu alga?

Daudzās pasaulē valstīs noteikts stundu darba algas minimālais līmenis. ASV, piemēram, tas ir 3,8 dolāri stundā. Neesen prezidents Bušs parakstījis likumprojektu par darba algas paaugstināšanu ar nākamā gada 1. aprīli līdz 4,25 dolāriem stundā. Kāda ir minimālā stundu darba alga citās valstīs (pārēķinot

amerikāņu dolāros un centos)? Francijā tā sasniedz 5,4 dolārus, bet Āfrikas valstīs, piemēram, Kenijā un Zambijā — tikai 11 un 10 centus, t. i., 35–50 režu mazāk nekā attīstītajās kapitalistiskajās valstīs. Par stundu darba algas informācijas no PSRS, par nožēlu, nav. Taču to var aprēķināt. Ņem-

sim 120 rubļu mēnešalgu (kaut gan daudzi teiks, ka ir arī zemāka alga). Darba dienas ilgums pie mums 8,25 stundas, darba dienu skaits mēnesī — 21 (vidēji). Tā kā ceturtdienās darba dienas ilgums paredzēts ir 8 stundas, mēnesī iegūsim 172,25 stundas. Iznāk, ka darba alga par darba stundu ir 70 kapei-

kas. Pārēķinot pēc oficiālā valūtas kursa (10 ASV dolāri — 59,22 rubļi) ASV dolāros, izrādās, ka strādājošais PSRS, arī Latvijā stundas laikā nopelna 12 centus ar algu 128 rubļu mēnesī un 8 centus ar 80 rubļu algu. Vidēji tikpat, cik Āfrikas valstīs. Vai nav divaini?!

Māras dienas

Mūsu kalendārs

Ir latviskais nosaukums Marijas svētkiem. To svinēšana ieviesās Latvijā katoļu laikos. Arī vairāku baznīcu veltīšana Marijai un šo baznīcu svētki ar tirgiem. Marijas dienās šīs baznīcas bija sevišķi populāras.

Visvairāk dandzināja Marijas debesbraukšanas dienu 15. augustā, ko iesauca par lielo Māru jeb Dižmāri, kamēr Marijas dzimšanas dienu — 8. septembrī sauca par mazo Marijas dienu, jeb mazo Māru (Mazmāri). Ipašs latvisks nosaukums bija Marijas apmeklēšanas dienai 2. jūlijā, kas bija oficiāli iesaukta par Marijas piemeklēšanas dienu, proti: vasaras Māra jeb laidene, arī laidenīte (t. i. Marijas atlaižu diena), Marijas pasludināšanas jeb Kristus iedzimšanas dienu latviski iesauca par gavēņa Māru, bet sauca arī par Kāpostu Māru jeb Māriņu un Kāpostnicu. Marijas šķīstīšanas diena 2. februārī bija visvairāk pazīstama tautā ar Sveču dienas vārdu.

Draudzes baznīcas vai veltējās kapelas veltīšana vienam vai otram Marijas dzīves notikumam izcēla dažādās vietās dažādas Marijas dienas. Tāpēc arī ne visas tās bija visur vienādi iecienītas. Plaši pazīstami bija Māras tirgi, Piemēram, 8. septembrī,

kas pēc vecā stila iekrita rudenī, kad jau bija iespējams tirgoties ar zemkopības un lopkopības ražojumiem.

Bet tautas dziesmās mēs sastopamies ar Māru, kas tepat mums līdzās dara savu darbu, palīdzējama visiem tiem, kas arī dara savu darāmo. Viņa šeit ir mums līdzās tāpat kā citas latviešu dievības — Dievs, Laima, Kārta un Dēkla. Latviešu dievības nav bargas, tās nepaceļas pret mums dievišķās dusmās, bet visbiežāk bēdīgi nošūpo galvu vai norāj. Un nevis bīdāties no Dieva soda, cilvēks cenšas būt darbīgi labs, bet gan tādēļ, ka nevēlas apbēdināt savu māti un tēvu.

Mīļajai Mārai kā katrai mātei sūp, ja kāds dara pāri viņas bērniem. Lai varētu būt visur klāt un pasargāt savus bērnus, Māra ir sadalījusies daudzās Mātēs. Viņa ir Meža un Ūdens, Piena un Lopu, un arī Veļu un Kapu māte. Mums viņu ir pāri sešdesmit. Bet aiz visām stāv Māra — Zemes māte. Un līdz ar to Māra ir mūsu Mīļā Māra, visu māšu māte. No Māras — Zemes mātes — klēpja viss aug, un viss tajā arī atgriežas. Arī cilvēks. Arī tu un es.

Valdemārs ROMANOVSKIS

□ Parasti šajā dienā bija tirgus, uz kuru ejot apdāvinājusi nabagus, raduš un draugus.

□ Šai dienai gatavojās kā uz svētkiem: mājas tēvs darīja alu, bet mājas māte krāja sieru.

□ Meitenēm Māras dienā bija jātin cieti dzijas lielos kamos, tad kāpostiem augs lielas un cietas galviņas.

□ Bērniem, kuriem grūti liet ar lasītmācīšanos, Māras dienas rītā, ap māju skrejot ir jāpēd abeķes lapa, tad viņi varēsot iemācīties.

□ Kāds laiks šajā dienā — tāds pastāv visu mēnesi.

„Tautas dziesmas maratons“ gaida jūs!

Jau trešo gadu notiks «Tautas dziesmas maratons». Tas sāksies 14. oktobrī plkst. 14.00 Rīgā, Bīķernieku mototrasē.

Šogad maratona saimnieks ir Ikšķiles novada sporta biedrība, kas, piepalīdzot daudzām sponsororganizācijām, paredzēsī plašu skriešanas svētku

programmu. Scenāriju veidojis un pats to arī realizēs Ansis Epnars — pazīstamais kinodokumentālists.

Maratona direktors Uldis Alksnis atgādina, ka dalībniekiem pieteikumi jāiesniedz līdz 15. septembrim (pasta zīmogs). Mototrases caurlaides spējas

ir ierobežotas, tāpēc reģistrāciju pārtrauks, ja būs jau pieteikušies 10 000 skrietgribētāju. Un tas var notikt arī pirms noteiktā termiņa. Tāpēc, skrietgribētāji, pastieidzieties ar pieteikumu iesniegšanu!

Atgādinām arī, ka pieteikumu veidlapas var sa-

ņemt Rīgā, Tērbatas ielā 4, 3. stāvā pie Druva Ozola, kā arī visu rajonu «Vārpas» padomēs.

Vēl varam paziņot, ka 25 ātrākie kungi, 20 dāmas un 12 vecuma grupu uzvarētāji un uzvarētājas, kas veikuši pilnu distanci, saņems piemiņas balvas, bet pārējie atbil-

stoši noskrieto apļu skaitam — attiecīga garuma simbolisku Lielvārdes jostu. Būs arī izklaidējoša koncertprogramma (bez maksas).

L. OZOLIŅŠ,

Ikšķiles novada sporta biedrības valdes loceklis

Arī mirušas mājas sūp mātei Latgalei...

J. SILICKA foto

Galvenais redaktors Pēteris Pizelis

Lai raksts «Novadnieks» iznāk kopā 1950. gada 29. marta ceturtdienā, ceturtdienas un sestdienas.
REDAKCIJAS ADRESE: 228250, Preiļos, Aglona ielā 1.
 Tālrunis uzziņām: 22305.
 Izdevējapgabals «Avīze», Rīgā, Sarkaņarmijas ielā 47.
 Izdevējdarbības licence Nr. 000069.
 Iespiests ražošanas apvienības «Līpa» Daugavpils tipogrāfijā Valsts ielā 1. Oļšespiējums. Viena nos. iespiējums.
 Mēneša 13939 eksemplāri (latviešu valodā) — 10000 eksemplāri, krievu valodā — 3939 eksemplāri. Pas. 829.
 «Novadnieks» («Земля»). Газета Приейльского района Латвийской Республики на латышском языке.
 Indeks 68169

Cienījamie lasītāji!

Pasūtiet avīzi «Novadnieks» 1991. gadam! Parakstīšanās maksa 12 mēnešiem — 13,92 rbļ., 6 mēnešiem — 6,96 rbļ., 3 mēnešiem — 3,48 rbļ., vienam mēnesim — 1,16 rbļ.

Būs kalngāli, straumes un kraujas.
 Būs meži, kur ezēri tumst,
 Bet, sauli ja turēsiet saujās,
 Būs silti gan citiem, gan jums.

(L. Vāczemnieks)

Sveicam OLGU BATŅU UN GUNARU SMAGARU, kopīgu dzīves ceļu sākot!

Kolhoza «Ezerclēms» kolektīvs

SABIEDRISKĀS ĒDINĀŠANAS UZŅĒMUMU APVIENĪBA aicina darbā pavārus, strādnieces darbam virtu-

vē, oficiantus un viņu mācekļus — jauniešus un jauniešus. Zvanīt pa telefonu 22085, 22071.

TRADICIONĀLAIS XX MOTOKROSS «SAUKA-90»

notiks Saukā, Ormaņkalna trasē 15. septembrī plkst.

12.00 125 cm³ «A» (jauniešiem), 250 cm³ «B», līdz 500 cm³ «A» un līdz 1000 cm³ ar blakusvāģi «A» motociklu klasēs.

SĒRO

Lai tiem citiem labi bija,
 Man vairs laba nevajag.
 Zemes māte roku sniedza,
 Vieglas smiltis vēlēdama.
 (T. dz.)

Izsakām dziļu līdzjutību Dainim Staģītim un piederīgajiem sakarā ar TEVA nāvi.
 Līvānu eksperimentālās biokīmiskās rūpnīcas kolektīvs

Nāks rudens ar zeltu sūp,
 Un ziema ar sudrabu nāks,
 Bet nepacelams man pāri
 Gulst tumsas un klusuma vāks.
 (A. Elksne)

Izsakām dziļu līdzjutību Dainim Staģītim sakarā ar TEVA nāvi.

Eksperimentālās biokīmiskās rūpnīcas transporta ceha kolektīvs

Kam, zemīte, tu paņēmi
 Manu mīlu lolojumu?
 Bez dēlīna mīla smaida
 Tumša kļuva istabiņa.
 (T. dz.)

Sapju brīdī skumstam kopā ar Marutu Leimani, DELIŅU kapu kalniņā pavadot.
 Preiļu krājbankas kolektīvs

Kā negrib sirds ticēt,
 Ka cilvēks var tā.
 No gaišās dienas aiziet mūžībā.
 (A. Skalbe)

Izsakām patiesu līdzjutību Jāzepam Leimanim sakarā ar DELĀ nāvi.

Kolhoza «Nākotne» 2. iecirkņa kombainieri

Kā dzijas kamols mūžs ir saritināts,
 Kur dzīpari visdažākie mirdz.
 Ja spētu kāds tos visus atšķetināt,
 Tad vidū būtu māmuliņas sirds.
 (L. Vāczemnieks)

Skumju brīdī esam kopā ar piederīgajiem, kad pedējie ziedi gulst uz Teklas GULBINSKAS kapa.

Kolhoza «Rožupe» kolektīvs

Nošalc lauki, nošalc meži,
 Ilga mūža pieskanēti.
 Bija, bija, nu vairs nava
 Mūsu taku minējinās.
 (A. Brigadore)

Izsakām dziļu līdzjutību Martai un Jānim Auzāņiem, izvadot MAMUĻU smiltajā.

Līvānu stikla fabrikas kolektīvs